

Міністерство культури та інформаційної політики України

Харківський національний університет мистецтв

імені І. П. Котляревського

Театральний факультет

Кафедра сценічної мови

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

для проведення самостійної роботи з дисципліни

РОБОТА АКТОРА З МІКРОФОНОМ

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,

спеціальності 026 Сценічне мистецтво

Харків, 2024

Цимбал Н. Методичні рекомендації для проведення самостійної роботи з навчальної дисципліни «Робота актора з мікрофоном» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 026 Сценічне мистецтво. Харків: ХНУМ, 2024. 20 с.

Рецензенти:

КАЛОЯН Армен Мігранович, заслужений діяч мистецтв України, головний режисер Харківського національного академічного театру опери та балету імені М. В. Лисенка

ХУТОРСЬКА Анна Йосифівна, кандидатка мистецтвознавства, доцентка кафедри сценічної мови Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського.

Методичні рекомендації містять вимоги до виконання самостійної роботи здобувачами вищої освіти освітньо-професійної програми «Сценічне мистецтво (акторське мистецтво драматичного театру і кіно; акторське мистецтво театру ляльок)» і спрямовані на формування відповідних знань і навичок у роботі з мікрофоном, пов'язаних зі сферою професійної діяльності, та на розвиток загальної мовної культури.

Укладачка:

ЦИМБАЛІ Наталія Миколаївна, старша викладачка кафедри сценічної мови Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського

Методичні рекомендації розглянуто та схвалено на засіданні науково-методичної ради ХНУМ, протокол від «26» квітня 2024 р. № 10

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка	4
2. Методичні рекомендації для самостійної роботи для здобувачів з дисципліни «Робота актора з мікрофоном»	5
2.1. Перелік тем	5
2.2. Перелік питань і видів роботи для опрацювання та виконання	7
2.3. Рекомендації щодо запису аудіокниги	10
2.4. Рекомендації щодо запису відео/аудіо-ролика культурно-просвітницького характеру для інтернет-ресурсів	11
2.5. Рекомендації щодо запису сцени з дубляжем чи озвученням	13
3. Рекомендовані джерела	
3.1. Основні	15
3.2. Додаткові	16

1. Пояснювальна записка

Дисципліна «Робота актора з мікрофоном» є вибірковою у професійній підготовці здобувачів вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» освітньо-професійної програми «Сценічне мистецтво (акторське мистецтво драматичного театру і кіно; акторське мистецтво театру ляльок)» спеціальності 026 «Сценічне мистецтво».

Сьогодні сучасний театр досить активно використовує мікрофони як безпосередньо на сцені у виставах, так і поза сценою, наприклад, для запису текстів чи відео до вистав. Якщо ви володієте бездоганною дикцією і красивим тембром голосу, вам можуть запропонувати записати, приміром, аудіокнигу чи рекламний ролик. Ані радіо, ані телебачення не обходяться без мікрофонів. І хоч сьогодні наша країна перебуває у стані війни, тим не менш відбувається знімальний кіно-серіальний процес; усі іноземні фільми, мультфільми та серіали обов'язково дублюються чи озвучуються українською мовою. В усіх цих галузях невід'ємною частиною робочого процесу є мікрофон і актори, які з ним працюють. Отже, є доречним запропонувати здобувачам вищої освіти фахової профілізації «актор драматичного театру і кіно» та «актор театру ляльок» оволодіти навичками в роботі з мікрофоном, які в майбутньому можуть знадобитись їм у професійній діяльності.

Метою вивчення навчальної дисципліни є розвиток творчих здібностей здобувачів вищої освіти, формування відповідних знань і навичок у роботі з мікрофоном, пов'язаних зі сферою професійної діяльності, розвиток загальної мовної культури, вміння озвучити різноманітні тексти, враховуючи візуальну, вербальну та акустичну специфіку.

По закінченні вивчення вибіркової дисципліни здобувачі будуть

знати:

- особливості роботи з мікрофоном;
- види мікрофонів;

уміти:

- користуватися різними видами мікрофонів;
- застосовувати особливості сучасного сценічного мовлення при роботі з мікрофоном;
- володіти дикційною культурою мовлення;
- володіти інтонаційно-мелодійною культурою мовлення;
- володіти навичками самостійної роботи, яка закріплює знання, отримані на заняттях з викладачем.

Мова викладання – українська.

2. Методичні рекомендації для самостійної роботи для здобувачів з дисципліни «Робота актора з мікрофоном»

Під час навчання дисципліни «Робота актора з мікрофоном» передбачено наступні види самостійної роботи здобувачів: робота з навчально-методичними та літературними джерелами, перегляд відеоматеріалів, індивідуальні консультації викладача, запис (за вибором) аудіокниги, відео/аудіо-ролика для інтернет-ресурсів та/або сцена з фільму/мультфільму з дубляжем чи озвученням. Обсяг наведеної нижче самостійної роботи здобувачів складає: денна форма навчання – 88 годин, заочна форма навчання – 110 годин.

2.1. Перелік тем

Тема 1. Специфіка мовлення в театрі, на радіо, на телебаченні, в кіно.

Мета і завдання дисципліни. Контакт голосу й мікрофона. Акустичні характеристики голосу, що звучить через мікрофон. Особливості сучасного сценічного мовлення при роботі з мікрофоном у театрі, на радіо, на телебаченні, в кіно.

Тема 2. Типи мікрофонів.

Петличні мікрофони (дротяні, бездротові). Наголовні мікрофони («головні» гарнітури). Всеспрямовані (360° навколо себе), напівсферичні (180°) та спрямовані мікрофони.

Тема 3. Ритм і техніка мовлення при роботі з мікрофоном.

Техніка сценічного мовлення при роботі з мікрофоном. Головні чинники успішності звучання голосу: гарна артикуляція, уповільнений темп мовлення, рівномірний сталий видих, чітка зміна висоти звучання. Недоліки мовлення, які впливають на якість звуку (шумний вдих/видих, сопіння, гугнявий носовий звук, плямкання губами на початку слова, цикання, причмокування). Ритм мовлення при роботі з мікрофоном – це не швидкість проговорювання слів.

Тема 4. Культура мовлення у роботі з мікрофоном.

Сучасні норми українського мовлення. Чітка артикуляція та дикція. Проблеми у вимові голосних, приголосних, йотованих, свистячих і шиплячих звуків, африкатів, подвоєнних приголосних.

Тема 5. Аудіокнига / Відео-(аудіо-)ролик для інтернет-ресурсів культурно-просвітницького характеру.

Аудіокнига (звукова книга), історія появи. Правила логічної інтонації розділових знаків: крапки, коми, двокрапки, тире, знаку оклику тощо. Словесна дія. Передача емоційності за рахунок тембральної забарвленості голосу. Слово – потужний інструмент впливу на слухача в аудіо-ролику культурно-просвітницького характеру; експресивність мовлення. Візуальні та інформативні контенти відео-ролику культурно-просвітницького характеру. Музика: саунд-трек або інформативна складова відео-(аудіо-)ролика; дотримання авторських прав.

Тема 6. Дубляж / озвучення.

Що таке дубляж. Дубляж чи озвучення: у чому різниця. Відмінності озвучування фільмів і мультфільмів.

2.2. Перелік питань і видів роботи для опрацювання та виконання

Для опанування матеріалу навчальної дисципліни здобувачам пропонуються наступні види самостійної роботи: використання навчально-методичних джерел, наукової та художньої літератури; перегляд відеоматеріалів; дикційне тренування мовного апарату; за вибором - запис аудіокниги, запис відео-(аудіо-) ролика для інтернет-ресурсів культурно-просвітницького характеру, запис короткої сцени з фільму чи мультфільму з дубляжем/озвученням героя/героїні. Зазначені види самостійної роботи виконуються здобувачами поза аудиторією.

Тема 1. Специфіка мовлення в театрі, на радіо, на телебаченні, в кіно.

Обсяг самостійної роботи: денна форма навчання [далі: денна ф. н.] - 5 год., заочна [далі: заочна ф. н.] - 5 год.

Мета: ознайомитись зі специфікою та особливостями мовлення у різних галузях мистецтва (театр, радіо, телебачення, кіно, серіали), охарактеризувати акустичні характеристики власного голосу.

Форма організації самостійної роботи: використання навчально-методичних джерел, перегляд відеоматеріалів, практична робота - запис свого голосу в домашніх умовах на гаджет або в домашній студії звукозапису, чи в професійній / напів-професійній студії (залежно від можливостей).

Питання до самоперевірки. Сформулюйте мету і завдання дисципліни. У чому особливості мовлення при роботі з мікрофоном у театрі, на радіо, на телебаченні, в кіно. Запишіть власний голос на диктофон у гаджеті чи в домашній студії звукозапису, чи в професійній / напів-професійній студії (залежно від можливостей) та охарактеризуйте його.

Тема 2. Типи мікрофонів.

Обсяг самостійної роботи: денна ф. н. - 3 год., заочна ф. н. - 5 год.

Мета: ознайомитись із різновидами мікрофонів.

Форма організації самостійної роботи: використання навчально-методичних джерел, перегляд відеоматеріалів.

Питання до самоперевірки. Назвати типи мікрофонів.

Тема 3. Ритм і техніка мовлення при роботі з мікрофоном.

Обсяг самостійної роботи: денна ф. н. - 10 год., заочна ф. н. - 15 год.

Мета: ознайомитись із технічними особливостями мовлення при роботі з мікрофоном.

Форма організації самостійної роботи: використання навчально-методичних джерел, практична робота - тренування начитування будь-яких текстів на диктофон у гаджеті чи в домашній студії звукозапису, чи в професійній / напів-професійній студії (залежно від можливостей).

Питання до самоперевірки. Що впливає на гарне та погане звучання голосу при роботі з мікрофоном. Розтлумачте поняття «ритм мовлення при роботі з мікрофоном».

Тема 4. Культура мовлення у роботі з мікрофоном.

Обсяг самостійної роботи: денна ф. н. - 10 год., заочна ф. н. - 15 год.

Мета: формування практичних навичок з чіткої артикуляції та дикції, а також літературної української вимови в роботі з мікрофоном.

Форма організації самостійної роботи: використання навчально-методичних джерел і наукової літератури; дикційне тренування

мовного апарату; тренування начитування будь-яких текстів на диктофон у гаджеті чи в домашній студії звукозапису, чи в професійній / напів-професійній студії (залежно від можливостей) та аналіз своєї дикції та вимови.

Питання до самоперевірки. Назвати сучасні норми українського сценічного мовлення. Означити проблеми у вимові голосних, приголосних, йотованих, свистячих і шиплячих звуків, африкатів, подвоєнних приголосних.

Тема 5. Аудіокнига / Відео-(аудіо-)ролик культурно-просвітницького характеру для інтернет-ресурсів.

Обсяг самостійної роботи: денна ф. н. - 30 год., заочна ф. н. - 35 год.

Мета: ознайомитись із вимогами для запису аудіокниги; ознайомитись із вимогами для запису відео/аудіо-ролика для інтернет-ресурсів; зробити запис (за вибором) або аудіокниги - частини будь-якого художнього чи публіцистичного твору українського автора (або іноземного автора в українському перекладі), або відео/аудіо-ролика для інтернет-ресурсів культурно-просвітницького характеру.

Форма організації самостійної роботи: використання навчально-методичних джерел, наукової і художньої літератури; дикційне тренування мовного апарату; запис (за вибором) аудіокниги – частини будь-якого художнього чи публіцистичного твору українського автора (або іноземного автора в українському перекладі); перегляд відеоматеріалів; запис (за вибором) відео/аудіо-ролика для інтернет-ресурсів культурно-просвітницького характеру про знаного або не дуже знаного митця.

Питання до самоперевірки. Що таке аудіокнига. Якими засобами виразності користуються при запису аудіокниги. Які інструменти впливу на аудиторію використовуються при запису відео/аудіо-ролика для інтернет-ресурсів. Зробити запис (за вибором) аудіокниги: частини будь-якого художнього чи публіцистичного твору українського автора (або іноземного автора в українському перекладі) після самостійної роботи. Зробити запис (за

вибором) відео/аудіо-ролика для інтернет-ресурсів культурно-просвітницького характеру про знаного (або не дуже знаного) митця після самостійної роботи.

Тема 6. Дубляж / озвучення.

Обсяг самостійної роботи: денна ф. н. - 30 год., заочна ф. н. - 35 год.

Мета: ознайомитись із основними технічними прийомами дубляжу та озвучення, зробити запис (за вибором) короткої сцени з фільму чи мультфільму з дубляжем/озвученням персонажа.

Форма організації самостійної роботи: використання навчально-методичних джерел, дикційне тренування мовного апарату; перегляд відеоматеріалів; запис короткої сцени з фільму чи мультфільму з дубляжем/озвученням персонажа.

Питання до самоперевірки. Розтлумачте поняття «дубляж». Чим відрізняється дубляж від озвучення. Зробити запис (за вибором) короткої сцени з фільму чи мультфільму з дубляжем персонажа після самостійної роботи.

2.3. Рекомендації щодо запису аудіокниги

Для запису аудіокниги можна вибрати будь-який матеріал українського автора чи іноземного, але в перекладі українською. Це може бути як поезія, так і проза. Наприклад, можна записати твори зі шкільної програми з української літератури або взяти текст, який вам давно подобається. Для навчального процесу бажано вибирати не великий за обсягом матеріал, тому це може бути або невеликий твір, або частина чи уривок твору.

Аудіокнига вимагає від людини, яка її записуватиме, ідеальної дикції, приємного тембру голосу та бездоганної української мови. Аудіокнига є своєрідним взірцем літературної української мови і певною мірою виховує у людей, а особливо у дітей, її милозвучність і гарне, чисте мовлення. Тому ваш

мовний апарат має бути добре технічно підготовленим до запису аудіокниги: тут у нагоді стануть і вправи на постановку дихання, й артикуляційна гімнастика, і дикційний тренінг, і чистомовлення скоромовок, тобто та база, яку отримують студенти акторської профілізації на заняттях зі сценічної мови. Дуже важливим є знання правил української орфоепії та вміння користуватися ними на практиці. Очевидно, що будь-які дефекти мовлення заважатимуть акустичному сприйняттю тексту, тому для запису аудіокниги чи дикторського тексту, чи начитування реклами запрошуюють тих, у кого бездоганна дикція та орфоепія.

Існують різні точки зору стосовно емоційного забарвлення аудіокниги. Комуś подобається нейтральна подача тексту - це, на їхню думку, не заважає самостійно «домалювати» чи дофантазувати персонажів та події, подібно до того, коли ви читаєте паперову книгу. А комуś навпаки - подобається, коли текст трошки емоційно забарвлений, коли персонажам надають різні голосові характеристики, тоді не нудно слухати. Кожен варіант має право на існування. На нашу думку, все залежить від тексту та аудиторії, на яку розрахована аудіокнига. Наприклад, якщо ви записуєте аудіокнигу для дітей, очевидно, краще додати характерності вашому голосу, своє відношення до тої чи іншої події, чи сюжетної лінії, а персонажів спробуйте наділити різними тембральними фарбами та манерами. Дітям цікавіше слухати книгу, якщо вона «емоційно зафарбована». При запису аудіокниги для дітей важливо знайти баланс між театральною та дикторсько-нейтральною подачею тексту, бо це все ж таки книга, а не вистава. Якщо ж аудіокнига розрахована на дорослу аудиторію, то знову ж таки, все залежить від жанру та теми твору: з одного боку ви маєте зацікавити і «примусити» вас слухати, тримати увагу до кінця твору і при цьому не заважати своєю подачею тексту сприймати інформацію, а з іншого - не читати настільки нейтрально, щоб слухач занудився, вимкнув її і більше до прослуховування не повертався.

2.4. Рекомендації щодо запису відео/аудіо-ролика культурно-просвітницького характеру для інтернет-ресурсів

Сьогодні ми вже не уявляємо наше життя без інтернету: читаємо новини, дивимось фільми, слухаємо музику, спілкуємось з друзями, проводимо робочі наради та конференції, вчимося в школі чи в університеті, купуємо чи продаємо товар, навіть розважаємось. Ще якихось пару десятків років тому ми навіть уявити не могли, що наш світ стане аж настільки віртуальним, але тепер це наші реалії. Тому не дивно, що з'являється все більше й більше найрізноманітнішого контенту для різних інтернет-ресурсів. Найкращий варіант привернути увагу якомога більшої аудиторії до себе чи своєї діяльності, або творчості будь-якого митця – створити відео/аудіо-ролик і розмістити його на різних інтернет-ресурсах. При створенні подібного ролика, перш за все, треба розуміти, на яку аудиторію він розрахований, тобто хто ваш кінцевий «споживач» - від цього залежить яку тональність подачі тексту вам краще за все обрати: одна річ, коли це підлітки, наприклад, 14 років, інша - молодь 20+ чи доросла аудиторія після 40. Якщо ви хочете бути почутими, потрібно підібрати саме ту мовну стилістику, яку сприймає та чи інша вікова категорія. Другий, не менш важливий, момент, на який треба зважати - для якого саме інтернет-ресурсу чи соцмережі ви збираєтесь робити ролик, бо кожен з них існує за своїми, не писаними, законами. Наприклад, ваш ролик може зацікавити аудиторію Facebook, натомість в Instagram перегляди будуть мінімальними, а формат Instagram-роликів не зовсім пасує до YouTube. Тож якщо ви хочете аби ваш ролик «просувався» в інтернеті, обов'язково з'ясуйте для себе: для кого ви його робите і де ви його збираєтесь розмістити.

При підборі відео та аудіо матеріалу для ролика пам'ятайте про інтелектуальну власність – не беріть матеріал, захищений авторськими правами, якщо ви не можете домовитись з правовласниками.

І головне: спробуйте знайти «родзинку» в тій інформації, яку збираєтесь озвучити - не цікаво просто викласти дані, які можна знайти в інтернеті чи у

Вікіпедії, краще поділіться або своїм досвідом, або тим, чим ця постать/тема/проблема зацікавила саме вас, або що такого неординарного, на вашу думку, є в цій людині чи темі. Бажано, щоб ролик був просвітницько-популяризаційного характеру, а отже треба заінтригувати аудиторію, щоб вона далі, зацікавившись, сама пошукала більше інформації. Краще, якщо подача тексту при запису ролика буде не відсторонено дикторською, а більше природньою, ніби ви спілкуєтесь з друзями чи знайомими. Власне, при такій «натуральній» подачі тексту, можна «дозволити собі» мати якісь мовні вади, але дикція все ж таки має бути гарною і українська мова красивою.

2.5. Рекомендації щодо запису сцени з дубляжем чи озвученням

Підбираючи уривок з фільму чи мультфільму для дубляжу, варто зважати на дуже важливі фактори. Перш за все, тембр голосу має пасувати персонажу. Необхідно також звертати увагу на емоційне забарвлення сцени: задача актора(-ки) дубляжу максимально передати голосом усі емоції. У дубляжі сьогодні існують певні тенденції: у кінострічці чи мультфільмі один актор чи одна акторка можуть дублювати (в мультфільмі – озвучувати) лише одного персонажа; вік актора(-ки) дубляжу має відповідати віку персонажа. Тембр у людини з віком змінюється, тому буде чутно, якщо молодий актор, наприклад, дублюватиме вікового персонажа – глядач одразу помітить неспівпадіння того, що він чує, з тим, що він бачить.

На професійних студіях, які займаються дубляжем / озвученням (в Україні їх небагато) є спеціальні люди незвичної професії, які називаються «укладачі». Вони займаються адаптацією перекладеного тексту сценарію для картинки на екрані, тобто тривалість в часі (таймінг, від англ. time «час») кожної продубльованої репліки персонажа має співпадати з оригіналом, а також артикуляція актора(-ки) дубляжу має співпадати з артикуляцією персонажа (ліпсінк, від англ. lip sync (hronization) «синхронізація губ»). Звісно, на заняттях з дисципліни «Робота актора з мікрофоном» ми не маємо укладача, тому

рекомендуємо здобувачам використовувати в роботі вже існуючі українські дубляжі тих чи інших фільмів в якості тексту, а ось на ліпсинк зважати самостійно, тренуючи свій мовний апарат аби встигати співпадати з артикуляцією персонажа. Як правило, об'єм перекладеного тексту сценарію більший, ніж оригінал, тому акторам дубляжу доводиться неабияк постаратися аби вкластися в ліпсинк і таймінг. Якщо здобувач захоче взяти в роботу сцену з мультфільму, в якій, наприклад, діє два персонажі та обох їх озвучити, можна затвердити її лише в разі, якщо студент(-ка) зможе тембрально розділити цих персонажів і максимально емоційно їх забарвити.

Особливу увагу слід приділяти дотриманню прав інтелектуальної власності. На переважну більшість кіноматеріалів розповсюджується захист авторських прав, тож якщо ви хочете взяти в роботу якийсь уривок, певною мірою «втрутитись» у вже готовий продукт, а потім публічно презентувати результат своєї роботи, наприклад, на платформі YouTube, власник авторських прав може вказати вам на порушення і заблокувати відеоматеріал. На превеликий жаль, ми ніяк не можемо вплинути на цю ситуацію, навіть звертаючись до правовласника з поясненнями, що це лише навчальний процес без жодного комерційного наміру. Тому рекомендуємо брати в роботу лише ті фільми чи мультфільми, які дозволено демонструвати на YouTube. Це можна зрозуміти вже з того, чи є вони на платформі (через пошук), або при завантаженні відео на платформу (YouTube сам вам про це повідомить).

Немає сенсу. (2023, 4 травня). *Український дубляж Тачок зробив цей мультфільм легендарним (Мінуси та Плюси українського дубляжу)*. [Відео]. YouTube.

https://youtu.be/dnpHHmC_b3k?si=LJ_YwFNK_yWYTo4u

Нечаєнко, Т. В. (2000). *Словесна дія: Основи техніки мовлення*. НАКККіМ.

Овчиннікова, А. П. (2008). *П'ять кроків до гарної мови: Мовна комунікація: техніка мовлення*. Фенікс.

Пономарів, О. (2001). *Культура слова: Мовностилістичні поради*. Либідь.

Суспільне Культура. (2023, 5 квітня). *Як змінився дубляж в Україні: секретні договори, нова студія, мейджори*. [Відео]. YouTube.

<https://youtu.be/QR1cD3KcY7E?si=knIC3LVK6f6p1UrN>

Суспільне новини. (2019, 8 листопада). *Дивись українською!* [Відео]. YouTube.

<https://youtu.be/yPKlaupwaxk?si=SemnZ6ETVyJyVHNn>

Хімік, В. В. (б. д.). *Техніка мовлення*. Stud.Com.Ua.

https://stud.com.ua/87284/literatura/tehnika_movlennya

Шейко, Ю. П. (2011). *Пошук живого слова*. Колегіум.

AdrianZR. (2020, 18 грудня). *Таємниці дубляжу (Частина 1) - Офіційний дубляж*. [Відео]. YouTube.

https://youtu.be/hbFb341GDW8?si=0dcsdvmv9j_f6AXZ

AdrianZR. (2020, 24 грудня). *Таємниці дубляжу (Частина 2) - Неофіційний дубляж*. [Відео]. YouTube.

https://youtu.be/R-IYD6bWNC0?si=T_9q9zg_uuZZ95mt

LANET PRODUCTION. (2022, 1 квітня). *Що таке дубляж*. [Відео]. YouTube.

https://lanet.pro/blog/what_is_dubbing/

3.2. Додаткові

Апостроф TV. (2022, 7 січня). *Дубляж в Україні: всі секрети та як потрапити в індустрію | Апостроф LIVE*. [Відео]. YouTube.

<https://youtu.be/9UxduXlpT-s?si=Dbk5Tb13k0q93qz1>

Заворотній О. Т. (2003). *Мистецтво живого слова*. Рівне : РДГУ.

Загін кіноманів. (2020, 3 травня). *Актори українського дубляжу! Хто є голосами голівудських зірок?!* [Відео]. YouTube.

<https://youtu.be/9qQ6ZbAoUFA?si=Ia1-iDtAVQS4evDK>

Загін кіноманів. (2020, 24 травня). *Зірки, які озвучили мультики! Dzidzio, Притула, Горбунов.* [Відео]. YouTube.

<https://youtu.be/i2up4A5-SMY?si=8NOPEzGyrrNN8z8->

Загін кіноманів. (2020, 7 червня). *Актори українського дубляжу! Голоси голівудських зірок (2 частина).* [Відео]. YouTube.

<https://youtu.be/6dHRPyauDNc?si=HnE9XTHuQYUk45wI>

Загін кіноманів. (2020, 22 червня). *Зірки, які озвучили мультики! Полякова, Меловін, Кошовий.* [Відео]. YouTube.

https://youtu.be/GjRaZq_MNzk?si=igCF6j_g0YrAwhel

Загін кіноманів. (2020, 2 жовтня). *Актори українського дубляжу! Голоси Таноса, Людини-паука та Кіану Рівза.* [Відео]. YouTube.

<https://youtu.be/m19cXqOQH44?si=kSmMcpRFZOoBVeHh>

Загін кіноманів. (2021, 11 березня). *Павло Скороходько – голос Сіда, Гаррі Поттера та Тімона! Голоси України #1.* [Відео]. YouTube.

<https://youtu.be/KiQ2dJSIiFo?si=MVQmXCSg-ggWpmA3>

Загін кіноманів. (2021, 21 травня). *Голос Тора та Дедпула - Дмитро Гаврилов! Голоси України #2.* [Відео]. YouTube.

<https://youtu.be/6dl3mFWcRBI?si=ujDOVcq4tKkCL9wh>

Загін кіноманів. (2021, 5 серпня). *Як я став актором дубляжу і озвучив «Загін самогубців: Місія навиліт».* [Відео]. YouTube.

<https://youtu.be/h9SDd5L5zv0?si=txiQJTY-99o4Dyaf>

- Загін кіноманів. (2021, 8 серпня). *Як озвучують Харлі Квін?! Катерина Брайковська! Голоси України #3.* [Відео]. YouTube. <https://youtu.be/AOm-piJIAU?si=hgC3eIaTpulsET2X>
- Загін кіноманів. (2021, 10 жовтня). *Як озвучують Венома?! Андрій Твердак! Голоси України #4.* [Відео]. YouTube. <https://youtu.be/u6fzdLfEYfM?si=etpvxVjvnn1cHsH2>
- Загін кіноманів. (2023, 5 липня). *Актори дубляжу проти скасування дублювання кіно.* [Відео]. YouTube. https://youtu.be/HtpeX_fjvgA?si=zDmCPh7puGKP27Qm
- Маніфест Лайв. (2020, 24 серпня). *ADRIANZP: AdrianZP. Як стати актором озвучення | Розмови 2.* [Відео]. YouTube. <https://youtu.be/24xPCSSokJE?si=f1CoiuikgHNBPy8q>
- МУР (2020, 15 червня). *МУР – ти що казав?* [Відео]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=aL19kiTYmeY&list=PLz8EhWHFUoad1kkuNjF0vMq0mimrV8ac0&pp=iAQB>
- МУР (2023, 8 травня). *Іван Багрянний – ІМ'Я КРОБИ.* [Відео]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=GRd06ZJPTBQ&list=PLz8EhWHFUoac8eBgew6UroxcW5Wsy7nU1&pp=iAQB>
- МУР (2024, 29 травня) *МУР - Ти [Романтика] / Full Album.* [Відео]. YouTube. https://youtu.be/АНхhKРр6xAk?si=Hvn9a3i1OjcW_aKe
- Немає сенсу. (2023, 10 травня). *Найгеніальніший дубляж усіх часів - «Секрети домашніх тварин» (Мінуси та плюси українського дубляжу).* [Відео]. YouTube. https://youtu.be/sjsKjH1SDL0?si=KРcXf8jZc_KUiBcQ
- СЕРІАЛИ та КІНО. (2023, 29 червня). *Невже різниця настільки велика? | Геніальний український дубляж серіалу Друзі, проти російського.* [Відео]. YouTube. https://youtu.be/_dBM8WiwB8A?si=O8tYfREZAlpTeIHU

- СЕРІАЛИ та КІНО. (2023, 29 червня) *Українського дубляжу більше не буде? Хто хоче знищити український дубляж / озвучку?* [Відео]. YouTube. https://youtu.be/Tyt1bB7rjvo?si=N_XNaJOcOJ23QYRx
- СЕРІАЛИ та КІНО. (2023, 14 липня). *Невже різниця настільки велика? | Геніальний український дубляж Гаррі Поттера проти російського.* [Відео]. YouTube. <https://youtu.be/AVlwagXjek8?si=YFkkaiBJDWGs7ry2>
- СЕРІАЛИ та КІНО. (2023, 28 липня). *Український дубляж «Сам удома» проти озвучки 1+1, Нового каналу та російського дубляжу | Один вдома.* [Відео]. YouTube. https://youtu.be/DSaD_ccrik0?si=rTnypJZTMK46tjd1
- Словник UA / портал української мови та культури. (б. д.). <https://slovnyk.ua/index.php>
- Суспільне Культура. (2023, 14 квітня). *Українські голоси Голлівуду: як потрапити у дубляж?* [Відео]. YouTube. <https://youtu.be/h8u-e2GYKBE?si=MzS62a6LRqr0Wh8z>
- Суспільне Культура. (2022, 2 грудня). *Netflix та відмова озвучувати російських акторів — як попри війну розвивається український дубляж.* [Відео]. YouTube. https://youtu.be/9VUiD_qmzm8?si=3V3uIArCXctH7OB
- Українська література / Електронна бібліотека - Все для вивчення Укр. літ. (2024, квітень, 8). <https://ukrclassic.com.ua>
- Український лінгвістичний портал / «Словники України» online. (2024, квітень, 8). <https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
- УкрЛіб / Бібліотека Української Літератури. (2024, квітень, 8). <https://www.ukrlib.com.ua>
- Фабрика новин. (2020, 1 листопада). *Як створюють український дубляж: Репортаж зі студії.* [Відео]. YouTube. <https://youtu.be/bik4fXkqRCw?si=v5O6hA-v3Kg6RqA2>
- AdrianZR. (2020, 11 листопада). *Як робити озвучку вдома? — Мікрофон та робоче місце (Урок 1).* [Відео]. YouTube. <https://youtu.be/MuhmE43ETZs?si=5KgD7jH6QpBqqsUo>

AdrianZR. (2020, 27 листопада). *Як робити озвучку вдома? — Секрети запису та платіни (Урок 2).* [Відео]. YouTube. https://youtu.be/SpwionYgaMo?si=2_Ey7eHnN6cHVv7L

BUNKER RADIO (2024, 8 квітня). *Аудіо історії від акторів Дніпровського театру «Віримо!» Тараса Шевченка та Тимофія Тарковського.* https://t.me/bunker_radio

Gool Pictures. (2022, 4 жовтня). *Український дубляж: Павло Скороходько.* [Відео]. YouTube. https://youtu.be/sB6_WhDuGVM?si=e-FwZayUaNbtjYGw

Litcentr (2024, 8 квітня). *Список словників української мови.* <https://litcentr.in.ua/index/0-55>

For HR. (2023, 16 травня). *Катерина Брайковська - український голос Марго Роббі. Як стати актором дубляжу? | Нетипові професії.* [Відео]. YouTube. https://youtu.be/lw6_0uvIFWg?si=LaMtGySMtc5Dv1Ow

Vuzlit.com (2024, квітень, 8). *Технічне забезпечення при записі чистового звуку.* https://vuzlit.com/496028/tehnichne_zabezpechennya_zapisi_chistovogo_zvuk
ц

UkrBooks.com українська та світова література. (2024, 8 квітня). <http://ukrbooks.com/ua/>